

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 2. august 2016
(OR. en)

9787/16

Institutsioonidevaheline
dokument:
2016/0112 (NLE)

COASI 118
ASIE 43
NZ 3
POLGEN 48

SEADUSANDLIKUD AKTID JA MUUD DOKUMENDID

Teema: Ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Uus-
Meremaa vaheline suhteid ja koostööd käsitlev partnerlusleping

---

ÜHELTL POOLT EUROOPA LIIDU
JA SELLE LIIKMESRIIKIDE
NING TEISELT POOLT UUS-MEREMAA VAHELINE
SUHTEID JA KOOSTÖÖD KÄSITLEV
PARTNERLUSLEPING

EUROOPA LIIT, edaspidi „liit“,

ja

BELGIA KUNINGRIIK,

BULGAARIA VABARIIK,

TŠEHHI VABARIIK,

TAANI KUNINGRIIK,

SAKSAMAA LIITVABARIIK,

EESTI VABARIIK,

IIRIMAA,

KREEKA VABARIIK,

HISPAANIA KUNINGRIIK,

PRANTSUSE VABARIIK,

HORVAATIA VABARIIK,

ITAALIA VABARIIK,

KÜPROSE VABARIIK,

LÄTI VABARIIK,

LEEDU VABARIIK,

LUKSEMBURGI SUURHERTSOGIRIIK,

UNGARI,

MALTA VABARIIK,

MADALMAADE KUNINGRIIK,

AUSTRIA VABARIIK,

POOLA VABARIIK,

PORTUGALI VABARIIK,

RUMEENIA,

SLOVEENIA VABARIIK,

SLOVAKI VABARIIK,

SOOME VABARIIK,

ROOTSI KUNINGRIIK,

SUURBRITANNIA JA PÕHJA-IIRI ÜHENDKUNINGRIIK,

kes on Euroopa Liidu liikmesriigid, edaspidi „liikmesriigid“,

ühelt poolt ning

UUS-MEREMAA

teiselt poolt,

edaspidi „lepinguosaliselised“,

TUNNISTADES ühiseid väärtusi ning tihedaid ajaloolisi, poliitilisi, majandus- ja kultuurisidemeid,

TUNDES HEAMEELT edusammude üle, mis on tehtud vastastikku kasulike suhete arendamisel pärast seda, kui 21. septembril 2007 võeti vastu ühisdeklaratsioon Euroopa Liidu ja Uus-Meremaa vaheliste suhete ja koostöö kohta,

KINNITADES VEEL KORD oma kohustust lähtuda Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja (edaspidi „ÜRO põhikiri“) eesmärkidest ja põhimõtetest ning tugevdada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (edaspidi „ÜRO“) rolli,

KINNITADES VEEL KORD oma kohustust järgida demokraatia põhimõtteid ja inimõigusi, nagu need on sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis ja muudes asjakohastes rahvusvahelistes inimõigusi käsitlevates dokumentides, ning õigusriigi põhimõtteid ja head valitsemistava,

TUNNISTADES Uus-Meremaa valitsuse erilist pühendumist Waitangi lepingu põhimõtetele,

RÕHUTADES oma suhete ulatuslikkust ja nende edendamiseks sidusa raamistiku loomise tähtsust,

VÄLJENDADES ühist tahet arendada oma suhted tugevdatud partnerluseks,

KINNITADES soovi tihendada ja arendada poliitilist dialoogi ja koostööd,

OLLES OTSUSTANUD kindlustada, süvendada ja mitmekesistada vastastikust kasu silmas pidades koostööd vastastikust huvi pakkuvates valdkondades kahepoolset, piirkondlikul ja üleilmsel tasandil,

TUNNISTADES vajadust tõhustada koostööd õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonnas,

TUNNISTADES soovi edendada säästvat arengut majandus-, sotsiaal- ja keskkonnavaldkonnas,

TUNNISTADES LISAKS ühist huvi edendada vastastikust mõistmist ja tugevaid inimestevahelisi sidemeid, sealhulgas turismi kaudu, vastastikuste kokkulepete kaudu, mis võimaldavad noortel käia teistes riikides ning kasutada sealseid töötamis- või õppimisvõimalusi, ning teiste lühiajaliste külaskäikude kaudu,

KINNITADES VEEL KORD oma kindlat tahet edendada majanduskasvu, maailmamajanduse juhtimist, finantsstabiilsust ja tõhusat mitmepoolsust,

KINNITADES VEEL KORD oma tahet teha koostööd rahvusvahelise rahu ja julgeoleku edendamisel,

TUGINEDES liidu ja Uus-Meremaa vahel sõlmitud lepingutele, eeskätt kriisiohje, teaduse ja tehnoloogia, lennuteenuste, vastavushindamismenetluste ja sanitaarmedetmete vallas,

MÄRKIDES, et kui lepinguosalisel otsustavad käesoleva lepingu raames sõlmida vabadel, turvalisusel ja õiglusel rajanevat ala hõlmavad erilepingud, mis tuleb liidul sõlmida vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu kolmanda osa V jaotisele, on selliste lepingute sätted Ühendkuningriigi ja/või Iirimaa suhtes siduvad vaid juhul, kui Ühendkuningriik ja/või Iirimaa ning liit, võttes arvesse oma varasemaid kahepoolseid suhteid, teatavad samaaegselt Uus-Meremaale, et sellised lepingud on muutunud Ühendkuningriigi ja/või Iirimaa suhtes siduvaks, kuna neid riike käsitletakse Euroopa Liidu osana kooskõlas Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolliga nr 21 Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadel, turvalisusel ja õiglusel rajaneva ala suhtes. Ka edaspidised ELi-sisesed meetmed, mida võetakse käesoleva lepingu täitmiseks vastavalt eespool osutatud V jaotisele, on Ühendkuningriigi ja/või Iirimaa suhtes siduvad vaid juhul, kui nad on teatanud kooskõlas protokolliga 21 oma soovist sellistes meetmetes osaleda või need heaks kiita. Märkides ühtlasi, et sellised tulevased lepingud ja edaspidised ELi-sisesed meetmed kuuluvad nimetatud aluslepingutele lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolliga nr 22 kohaldamisalasse,

ON KOKKU LEPPINUD JÄRGMISES:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

ARTIKKEL 1

Lepingu eesmärk

Käesoleva lepingu eesmärk on tugevdada lepinguosaliste vahelist partnerlust ning süvendada ja tõhustada muu hulgas kõrgetasemelise dialoogi tihendamise kaudu koostööd vastastikust huvi pakkuvates küsimustes, kajastades ühiseid väärtusi ja põhimõtteid.

ARTIKKEL 2

Koostöö alus

1. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma kohustust järgida demokraatia põhimõtteid, inimõigusi ja põhivabadusi ning õigusriigi põhimõtet ja head valitsemistava.

Inimõiguste ülddeklaratsioonis ja muudes asjakohastes rahvusvahelistes inimõigusi käsitlevates dokumentides sätestatud demokraatia põhimõtete, inimõiguste ja põhivabaduste ning õigusriigi põhimõtte austamine on aluseks lepinguosaliste sise- ja välispoliitikale ning moodustab käesoleva lepingu olulise osa.

2. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma kohustust lähtuda ÜRO põhikirjast ja selles väljendatud ühistest väärtustest.
3. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma tahet edendada säästvat arengut ja majanduskasvu selle kõikides mõõtmetes, aidata kaasa rahvusvaheliselt kokku lepitud arengueesmärkide saavutamisele ja teha koostööd üleilmsete keskkonnaprobleemide, sealhulgas kliimamuutuste leevendamiseks.
4. Lepinguosalised rõhutavad oma ühist tahet muuta oma kahepoolsed suhted veelgi ulatuslikumaks, laiendades ja süvendades neid muu hulgas erilepingute ja -kokkulepete sõlmimisega.
5. Käesoleva lepingu rakendamine tugineb dialoogi, vastastikuse austuse, võrdse partnerluse, üksmeele ja rahvusvahelise õiguse austamise põhimõttele.

ARTIKKEL 3

Dialoog

1. Lepinguosalised lepivad kokku, et edendavad korrapärast dialoogi kõikides käesoleva lepinguga hõlmatud valdkondades, pidades silmas lepingu eesmärgi saavutamist.
2. Lepinguosaliste dialoog toimub igal tasandil kontaktide, kogemuste vahetamise ja konsultatsioonide kaudu eelkõige järgmistes vormides:
  - a) riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil toimuvad korrapärased kohtumised, mida korraldatakse siis, kui lepinguosalised peavad seda vajalikuks;

- b) ministrite tasandil toimuvad konsultatsioonid ja külaskäigud, mida korraldatakse lepinguosaliste kindlaks määratavatel puhkudel ja kohtades;
- c) korrapärased konsultatsioonid välisministrite tasandil, mis toimuvad võimaluse korral igal aastal;
- d) kohtumised kõrgemate ametnike tasandil, et pidada konsultatsioone vastastikust huvi pakkuvates küsimustes, või teabekoosolekud ja koostöö seoses olulise riikliku või rahvusvahelise arenguga;
- e) valdkondlikud dialoogid ühist huvi pakkuvates küsimustes ning
- f) Euroopa Parlamendi ja Uus-Meremaa parlamendi delegatsioonide vahetamine.

ARTIKKEL 4

Koostöö piirkondlikes ja rahvusvahelistes organisatsioonides

Lepinguosalised kohustuvad tegema koostööd, vahetades arvamusi vastastikust huvi pakkuvates poliitikaküsimustes ning jagades vajaduse korral oma seisukohtade kohta teavet foorumitel ja organisatsioonides nii piirkondlikul kui ka rahvusvahelisel tasandil.

II JAOTIS

POLIITILINE DIALOOG JA KOOSTÖÖ VÄLISPOLIITIKA JA JULGEOLEKU KÜSIMUSTES

ARTIKKEL 5

Poliitiline dialoog

Lepinguosalised lepivad kokku, et edendavad oma korrapärast poliitilist dialoogi kõikidel tasanditel, eriti selleks, et arutada käesolevas jaotises käsitletud ühist huvi pakkuvaid teemasid ja tugevdada ühist arusaama rahvusvahelistest küsimustest. Lepinguosalised lepivad kokku, et käesoleva jaotise kohaldamisel tähendab mõiste „poliitiline dialoog“ kas ametlikku või mitteametlikku kogemuste vahetamist ja konsulteerimist ükskõik millisel valitsustasandil.

ARTIKKEL 6

Pühendumine demokraatia põhimõtetele, inimõigustele ja õigusriigi põhimõtetele

Eesmärgiga edendada lepinguosaliste ühist pühendumist demokraatia põhimõtete, inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte järgimisele, lepivad lepinguosalisel kokku, et nad:

- a) toetavad demokraatlike väärtuste, inimõiguste ja õigusriigi põhimõttega seotud aluspõhimõtteid, sealhulgas mitmepoolsetel foorumitel, ning

- b) teevad koostööd demokraatia põhimõtete, inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte praktilisel edendamisel ning asjakohasel juhul koordineerivad seda, sealhulgas kolmandates riikides.

ARTIKKEL 7

Kriisiohje

Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma tahet teha koostööd rahvusvahelise rahu ja julgeoleku edendamisel, muu hulgas 18. aprillil 2012 Brüsselis alla kirjutatud Uus-Meremaa ja Euroopa Liidu lepingu kaudu, millega kehtestatakse raamistik Uus-Meremaa osalemiseks Euroopa Liidu kriisiohjamisoperatsioonides.

ARTIKKEL 8

Massihävitusrelvade leviku tõkestamine

1. Lepinguosalised on seisukohal, et massihävitusrelvade ja nende kandevahendite levik nii riiklikul kui ka mitteriiklikul tasandil on üks kõige tõsisemaid ohte rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma kohustust järgida ja igati täita riiklikul tasandil seniseid desarmeerimist ja massihävitusrelvade leviku tõkestamist käsitlevate rahvusvaheliste lepingute ja kokkulepete kohaseid kohustusi ning muid asjakohaseid rahvusvahelisi kohustusi. Lepinguosalised lepivad kokku, et teevad koostööd massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamiseks ja aitavad sellele kaasa. Lepinguosalised lepivad kokku, et kõnealune säte on käesoleva lepingu oluline osa.

2. Lepinguosalised lepivad kokku ka koostöös massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamiseks ning aitavad sellele kaasa:
  - a) võttes vastavalt vajadusele meetmeid kõikide muude asjakohaste rahvusvaheliste dokumentide allakirjutamiseks, ratifitseerimiseks või nendega ühinemiseks ja nende täielikuks rakendamiseks;
  - b) säilitades tõhusa riikliku ekspordikontrollisüsteemi nii massihävitusrelvadega seotud kaupade transiidi kui ka ekspordi kontrollimiseks, sealhulgas massihävitusrelvadega seotud kaheksakümnendite kasutusega tehnoloogia lõppkasutuse jälgimiseks, ning kehtestades ekspordikontrolli eeskirjade rikkumise eest tõhusad karistused.
3. Lepinguosalised lepivad kokku, et alustavad neis küsimustes korrapärasest poliitilisest dialoogist.

ARTIKKEL 9

Väike- ja kergrelvad

1. Lepinguosalised tunnistavad, et väike- ja kergrelvade, sealhulgas nende laskemoona ebaseaduslik tootmine, vahendamine ja levitamine ning nende ülemäärane varumine, puudulik haldamine, ladude ebapiisav turvamine ja kontrollimatu levik on endiselt tõsiseks ohuks rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule.

2. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma kavatsust järgida ja igati täita oma kohustust tegeleda kehtivate rahvusvaheliste lepingute ja ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide kohaselt väike- ja kergrelvade, sealhulgas nende laskemoona ebaseadusliku kaubanduse probleemiga, samuti oma kohustusi, mis on võetud selles valdkonnas kohaldatavate muude rahvusvaheliste instrumentide, näiteks väike- ja kergrelvade salakaubanduse kõikide aspektide ennetamist, tõkestamist ja likvideerimist käsitleva ÜRO tegevusprogrammi raames.

3. Lepinguosalised kohustuvad tegema koostööd ning tagama koordineerimise ja vastastikuse täiendavuse oma jõupingutustes, mille eesmärk on tegeleda väike- ja kergrelvade, sealhulgas nende laskemoona ebaseadusliku kaubanduse probleemiga üleilmsel, piirkondlikul, allpiirkondlikul ja riiklikul tasandil; samuti lepivad nad kokku neile küsimustele pühendatud korrapärase dialoogi alustamises.

ARTIKKEL 10

Rahvusvaheline Kriminaalkohus

1. Lepinguosalised kinnitavad veel kord, et kõige raskemad, kogu rahvusvahelises üldsuses muret tekitavad kuriteod ei tohi jääda karistamata ja et niisuguste tegude eest vastutusele võtmine tuleb tagada kas riiklikul või rahvusvahelisel tasandil, sealhulgas Rahvusvahelise Kriminaalkohtu kaudu.

2. Rahu ja rahvusvahelise õigusemõistmise tugevdamise eesmärgil kinnitavad lepinguosalistes täiendavalt oma kavatsust:

a) astuda samme Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi (edaspidi „Rooma statuut“) ja vajaduse korral sellega seotud dokumentide rakendamiseks;

- b) jagada oma piirkondlike partneritega kogemusi Rooma statuudi ratifitseerimiseks ja rakendamiseks vajalike õiguslike kohanduste vastuvõtmise kohta ning
- c) teha koostööd, et edendada Rooma statuudi üldkehtivust ja kõikehõlmavust.

ARTIKKEL 11

Koostöö terrorismivastase võitluse valdkonnas

1. Lepinguosalised kinnitavad veel kord, et on tähtis võidelda terrorismi vastu, järgides igati õigusriigi põhimõtet, rahvusvahelist õigust, eelkõige ÜRO põhikirja ja asjakohaseid ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone, inimõigusi käsitlevat õigust, pagulasõigust ja rahvusvahelist humanitaarõigust.
2. Selles raamistikus ja võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 8. septembri 2006. aasta resolutsioonis 60/288 sisalduvat ÜRO ülemaailmset terrorismivastast strateegiat, lepivad lepinguosalised kokku, et teevad koostööd terrorismi ennetamisel ja tõkestamisel, eelkõige:
  - a) ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1267 (1999), 1373 (2001) ja 1540 (2004) ning muude asjakohaste ÜRO resolutsioonide ja rahvusvaheliste dokumentide täieliku rakendamise raames;
  - b) vahetades kooskõlas kohaldatava rahvusvahelise ja riigisisese õigusega teavet terrorirühmituste ja nende toetusvõrgustike kohta;

- c) vahetades arvamusi järgmistel teemadel:
    - i) terrorismivastases võitluses, sealhulgas tehnilistes valdkondades ja koolitusvaldkonnas kasutatavad vahendid ja meetodid,
    - ii) terrorismi ennetamine ja
    - iii) inimõiguste kaitse parimad tavad terrorismivastases võitluses;
  - d) tehes koostööd rahvusvahelise konsensuse süvendamiseks terrorismivastase võitluse ja selle normatiivse raamistiku suhtes ning töötades selle nimel, et leppida võimalikult kiiresti kokku rahvusvahelise terrorismivastase võitluse terviklikus konventsioonis, et täiendada ÜRO olemasolevaid terrorismivastaseid dokumente, ning
  - e) toetades ÜRO liikmesriikide seas koostööd, et rakendada kõigi asjakohaste vahendite abil tõhusalt ÜRO ülemaailmset terrorismivastast strateegiat.
3. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma pühendumust järgida rahapesuvastase töökonna kehtestatud rahvusvahelisi nõudeid, et võidelda terrorismi rahastamisega.
4. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma kavatsust teha koostööd, et anda terrorismivastase võitluse alast suutlikkust suurendavat abi teistele riikidele, kes vajavad terrorismi ennetamiseks ja sellele reageerimiseks vahendeid ja eksperditeadmisi, sealhulgas ülemaailmse terrorismivastase võitluse foorumi raames.

III JAOTIS

KOOSTÖÖ ÜLEILMSE ARENGU JA HUMANITAARABI VALDKONNAS

ARTIKKEL 12

Areng

1. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma tahet toetada säästvat arengut arengumaades, et vähendada vaesust ning muuta maailm turvalisemaks, võrdsemaks ja jõukamaks.
2. Lepinguosalised tunnistavad koostöö väärtust arengutegevuse suurema mõju ja ulatuse tagamisel, sealhulgas Vaikse ookeani piirkonnas.
3. Selleks lepivad lepinguosalised kokku, et nad:
  - a) vahetavad arenguküsimustes arvamusi ja vajaduse korral kooskõlastavad oma seisukohti piirkondlikel ja rahvusvahelistel foorumitel, et edendada kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu rakendamist inimarengu teenistusse, ning
  - b) vahetavad teavet oma asjakohaste arenguprogrammide kohta ja vajaduse korral koordineerivad riigisisest tegevust, et suurendada oma mõju säästvate arengule ja vaesuse kaotamisele.

ARTIKKEL 13

Humanitaarabi

Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma ühist pühendumist humanitaarabi andmisele ja püüavad vajaduse korral tegutseda koordineeritult.

IV JAOTIS

KOOSTÖÖ MAJANDUS- JA KAUBANDUSKÜSIMUSTES

ARTIKKEL 14

Majandus-, kaubandus- ja investeerimisalane dialoog

1. Lepinguosalised on pühendunud dialoogile ja koostööle majanduse, kaubanduse ja investeerimisega seotud valdkondades, et hõlbustada kahepoolseid kauba- ja investeringuvooge. Tunnistades, kui tähtis on püüelda selle poole eeskirjapõhise mitmepoolse kaubandussüsteemi kaudu, kinnitavad lepinguosalised samal ajal veel kord oma tahet teha koostööd Maailma Kaubandusorganisatsioonis (WTO), et liberaliseerida kaubandust veelgi.
2. Lepinguosalised lepivad kokku, et edendavad teabevahetust ja kogemuste jagamist oma makromajanduslike strateegiate ja suundumuste kohta, sealhulgas teabevahetust selle kohta, kuidas koordineerida majanduspoliitikat piirkondliku majanduskoostöö ja lõimumise raames.

3. Lepinguosalisel püüdleval sisulise dialoogi poole, mille eesmärk on edendada kaupadega kauplemist, sealhulgas kauplemist põllumajandustoodete ja muude esmatarbekaupade, toorainete, tööstustoodete ja suure lisaväärtusega toodetega. Lepinguosalisel tunnistavad, et läbipaistva turupõhise lähenemise rakendamine on parim viis, kuidas luua keskkond, mis soosib investeerimist selliste toodete tootmisse ja nendega kauplemisse, ning edendada nende tõhusat jagamist ja kasutamist.
4. Lepinguosalisel püüdleval sisulise dialoogi poole, mille eesmärk on edendada kahepoolset teenustekaubandust ning vahetada teavet ja kogemusi, mis on seotud lepinguosaliste vastava järelevalvekeskkonnaga. Samuti lepivad lepinguosalisel kokku, et tugevdavad koostööd eesmärgiga arendada panganduse, kindlustuse ja muude finantssektori osadega seotud raamatupidamis-, auditeerimis-, järelevalve- ja õigusraamistikku.
5. Lepinguosalisel soodustavad mõlemasuunaliste investeringute jaoks atraktiivse ja stabiilse keskkonna loomist dialoogi kaudu, mille eesmärk on parandada vastastikust mõistmist ja koostööd investeerimisküsimustes, uurida investeringuvoogude hõlbustamise mehhanisme ning toetada investorite jaoks stabiilsete, läbipaistvate ja avatud normide kehtestamist.
6. Lepinguosalisel hoiavad üksteist kursis kahepoolse ja rahvusvahelise kaubanduse arenguga ning teiste poliitikavaldkondade investeerimis- ja kaubandusalaste tahkudega, sealhulgas poliitiliste seisukohtadega vabakaubanduslepingute ja vabakaubanduslepingute vastavate tegevuskavade kohta ning regulatiivsete küsimustega, millel võib olla mõju kahepoolsele kaubandusele ja investeerimisele.
7. Sellise kaubandus- ja investeerimisteemalise dialoogi ja koostöö tarvis toimub muu hulgas:
  - a) iga-aastane kaubanduspoliitikaalane dialoog kõrgemate ametnike tasandil, mida täiendavad lepinguosaliste kindlaks määratavatel puhkudel ministrite tasandil toimuvad kaubandusteemalised kohtumised;

- b) iga-aastane dialoog põllumajandustoodetega kauplemise teemal ning
- c) lepinguosaliste kindlaks määratavatel puhkudel muu valdkondlik teabevahetus.

8. Lepinguosalised kohustuvad tegema koostööd, et tagada tingimused omavahelise kaubavahetuse ja investeringute kasvuks ning et kaubavahetust ja investeringuid edendada, pidades sealhulgas võimaluse korral läbirääkimisi uute lepingute üle.

ARTIKKEL 15

Sanitaar- ja fütosanitaarküsimused

1. Lepinguosalised lepivad kokku, et nad tugevdavad sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete rakendamist käsitleva WTO lepingu ja *codex alimentarius*'e komisjoni, Maailma Loomatervise Organisatsiooni (OIE) ning rahvusvahelise taimekaitsekonventsiooni alusel tegutsevate asjakohaste rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonide raames koostööd sanitaar- ja fütosanitaarküsimustes. Sellise koostöö eesmärk on mõista paremini üksteise sanitaar- ja fütosanitaarmeetmeid ning hõlbustada lepinguosaliste vahelist kaubandust. Koostöö raames võidakse:

- a) jagada teavet;
- b) kohaldada kogu teise lepinguosalise territooriumi suhtes impordinõudeid;

- c) kontrollida tervikuna või osaliselt teise lepinguosalise ametiasutuste kontrolli- ja sertifitseerimissüsteeme kooskõlas *codex alimentarius*'e, OIE ja rahvusvahelise taimekaitsekonventsiooni asjakohaste rahvusvaheliste nõuetega selliste süsteemide hindamise kohta ning
  - d) tunnustada kahjuri- ja haigusevabu piirkondi ning piirkondi, kus kahjureid või haigusi esineb harva.
2. Selleks kohustuvad lepinguosalised kasutama igakülgset olemasolevaid vahendeid, nagu 17. detsembril 1996 Brüsselis alla kirjutatud Euroopa Ühenduse ja Uus-Meremaa vaheline kokkulepe elusloomade ja loomsete saadustega kauplemise suhtes kohaldatavate sanitaarmedetmete kohta, ning tegema asjakohasel kahepoolisel foorumil koostööd teistes sanitaar- ja fütosanitaarküsimustes, mida nimetatud kokkuleppes ei käsitleta.

ARTIKKEL 16

Loomade heaolu

Samuti kinnitavad lepinguosalised veel kord, et on tähtis säilitada vastastikune mõistmine ja koostöö loomade heoluga seotud küsimustes, ning et nad jätkavad teabe vahetamist ja koostööd loomade heaolu alasel Euroopa Komisjoni ja Uus-Meremaa pädevate asutuste koostööfoorumil ning ühist tegelemist nende küsimustega OIEs.

ARTIKKEL 17

Tehnilised kaubandustõkked

1. Lepinguosalisel jagavad seisukohta, et tehniliste standardite ja normide ning vastavushindamismenetluste suurem ühilduvus on kaubavahetuse hõlbustamisel väga oluline.
2. Lepinguosalisel tunnustavad oma vastastikust huvi tehniliste kaubandustõkete vähendamisel ning lepivad seepärast kokku, et teevad koostööd WTO tehniliste kaubandustõkete lepingu raames ja 25. juunil 1998 Wellingtonis sõlmitud vastavushindamise vastastikust tunnustamist käsitleva Euroopa Ühenduse ja Uus-Meremaa vahelise lepingu kaudu.

ARTIKKEL 18

Konkurentsipoliitika

Lepinguosalisel kinnitavad veel kord oma kavatsust soodustada konkurentsialaste õigusnormide kaudu konkurentsi majandustegevuses. Lepinguosalisel lepivad kokku, et jagavad teavet konkurentsipoliitika ja sellega seotud küsimuste kohta ning edendavad oma konkurentsiasutuste vahelist koostööd.

ARTIKKEL 19

Riigihanked

1. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma kohustust kasutada avatud ja läbipaistvaid riigihankeraamistikke, mis – olles kooskõlas lepinguosaliste rahvusvaheliste kohustustega – aitavad suurendada kulutõhusust, edendada konkurentsivõimelisi turge ja mittediskrimineerivaid hanketavasid ning tõhustada seega lepinguosaliste vahelist kaubandust.
2. Lepinguosalised lepivad kokku, et tõhustavad veelgi konsulteerimist, koostööd ning kogemuste ja parimate tavade vahetamist riigihangete valdkonnas vastastikust huvi pakkuvates küsimustes, sealhulgas seoses oma vastavate õigusraamistikega.
3. Lepinguosalised lepivad kokku, et uurivad viise, kuidas parandada veelgi juurdepääsu üksteise riigihanketurgudele, ning vahetavad arvamusi meetmete ja tavade kohta, mis võivad kahjustada nendevahelist hankekaubandust.

ARTIKKEL 20

Toorained

1. Lepinguosalised edendavad kahepoolse dialoogi kaudu või asjakohastes mitmepoolsetes raamistikes või rahvusvahelistes organisatsioonides emma-kumma lepinguosalise taotluse korral koostööd toorainetega seotud küsimustes. Koostöö raames keskendutakse eeskätt toorainekaubanduses esinevate tõkete kõrvaldamisele, toorainekaubanduse üleilmse eeskirjapõhise raamistiku tugevdamisele ja läbipaistvuse suurendamisele üleilmsetel tooraineturgetel.

2. Koostööteemade hulka võivad kuuluda:
  - a) pakkumise ja nõudluse ning kahepoolse kaubanduse ja investeerimise küsimused, samuti rahvusvahelisest kaubandusest tulenevad huvipakkuvad küsimused;
  - b) tariifsed ja mittetariifsed tõkked kaubeldavate toorainete, nendega seotud teenuste ja investeeringute puhul;
  - c) lepinguosaliste vastavad õigusraamistikud ning
  - d) parimad tavad, mis on seotud mäetööstuse säästva arenguga, sealhulgas maavarade poliitika, maakasutuse planeerimise ja loamenetlustega.

ARTIKKEL 21

Intellektuaalomand

1. Lepinguosalised kinnitavad veel kord, kui tähtsad on nende õigused ja kohustused, mis on seotud intellektuaalomandiõigustega, sealhulgas autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste, kaubamärkide, geograafiliste tähistega, disainilahenduste ja patentidega, ning kui tähtis on nende õiguste ja kohustuste jõustamine kooskõlas kõrgeimate rahvusvaheliste nõuetega, millest lepinguosalistel tuleb juhinduda.
2. Lepinguosalised lepivad kokku, et vahetavad teavet ja jagavad kogemusi intellektuaalomandi küsimustes, mille hulka kuulub:
  - a) intellektuaalomandiõiguste kasutamine, edendamine, levitamine, kooskõlastamine, haldamine, ühtlustamine, kaitsmine ja tõhus rakendamine;

- b) intellektuaalomandiõiguste rikkumise ärahoidmine;
  - c) võitlus võltsimise ja piraatluse vastu asjakohaste koostöövormide kaudu ning
  - d) intellektuaalomandiõiguste kaitsmise ja täitmise tagamise eest vastutavate asutuste toimimine.
3. Lepinguosalisel lepivad kokku, et vahetavad teavet ja edendavad dialoogi geneetiliste ressursside, traditsiooniliste teadmiste ja folkloori kaitsmise valdkonnas.

ARTIKKEL 22

Toll

1. Lepinguosalisel tõhustavad koostööd tolliküsimustes, sealhulgas seoses kaubanduse hõlbustamisega, et veelgi lihtsustada ja ühtlustada tollimenetlusi ning edendada asjakohaste rahvusvaheliste algatuste raames ühistegevust.
2. Ilma et see piiraks muude käesoleva lepinguga ette nähtud koostöövormide kasutamist, kaaluvad lepinguosalisel võimalust sõlmida kokkulepped, mis käsitlevad tollikoostööd ja tolliküsimustes vastastikuse haldusabi andmist.

ARTIKKEL 23

Maksudusalane koostöö

1. Et tugevdada ja arendada majandustegevust, võttes seejuures arvesse vajadust kujundada välja asjakohane õigusraamistik, tunnustavad lepinguosalised hea maksuhaldustava põhimõtteid, milleks on läbipaistvus, teabevahetus ja õiglane maksukonkurents, ning kohustuvad neid rakendama.
2. Sel eesmärgil ja oma vastava pädevuse piires parandavad lepinguosalised rahvusvahelist koostööd maksuduse valdkonnas, hõlbustavad õiguspärase maksutulude kogumist ja töötavad välja meetmed lõikes 1 nimetatud hea maksuhaldustava põhimõtete tõhusaks rakendamiseks.

ARTIKKEL 24

Läbipaistvus

Lepinguosalised tunnustavad läbipaistvuse ja nõuetekohase menetluse olulisust oma kaubandusalaste õigusnormide haldamises ning seetõttu kinnitavad nad veel kord, et järgivad WTO kokkulepetes, sealhulgas 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe X artiklis ja teenustekaubanduse üldlepingu III artiklis sätestatud kohustusi.

ARTIKKEL 25

Kaubandus ja säästev areng

1. Lepinguosalised tunnustavad panust, mida saab anda säästva arengu eesmärgi saavutamisse vastastikku toetava kaubanduse, keskkonna ja tööpoliitika edendamise, ning kinnitavad veel kord oma tahet edendada üleilmset ja kahepoolset kaubandust ja investeeringuid viisil, mis aitaks seda eesmärki saavutada.
2. Lepinguosalised tunnustavad, et mõlemal lepinguosalisel on õigus kehtestada oma riiklik keskkonna- ja tööalase kaitse tase ning võtta vastu või kohandada omaenda asjakohaseid õigusnorme ja strateegiaid, arvestades kohustust pidada kinni rahvusvaheliselt tunnustatud nõuetest ja kokkulepetest.
3. Lepinguosalised tunnustavad, et ei ole sobiv soodustada kaubandust või investeeringuid riiklike keskkonna- ja tööalaste õigusnormidega ettenähtud kaitse taseme alandamise või selle alandamise pakkumise teel. Lepinguosalised tunnustavad, et samuti ei ole sobiv kasutada keskkonna- ja tööalaseid õigusnorme, strateegiaid ja tavaid kaubandusproteksionismi otstarbel.
4. Lepinguosalised vahetavad teavet ja jagavad oma tegevuse käigus saadud kogemusi, et edendada kaubanduse ning sotsiaalsete ja keskkonnaalaste eesmärkide sidusust ja vastastikust täiendavust, sealhulgas sellistes valdkondades nagu ettevõtja sotsiaalne vastutus, keskkonnakaubad ja -teenused, keskkonnahoidlikud tooted ja tehnoloogiad ning säästlikkuse tagamise kavad, samuti teistes VIII jaotises nimetatud valdkondades, ning tõhustavad dialoogi ja koostööd kaubandussuhete raames esile kerkivates võimalikes säästva arengu küsimustes.

ARTIKKEL 26

Dialoog kodanikuühiskonnaga

Lepinguosalised soodustavad valitsusorganisatsioonide ja vabaühenduste, näiteks ametiühingute, tööandjate, ettevõtjate ühenduste, kaubandus- ja tööstuskodade dialoogi, et edendada kaubandust ja investeeringuid vastastikust huvi pakkuvates valdkondades.

ARTIKKEL 27

Ettevõtluskoostöö

Lepinguosalised edendavad ettevõtjate vahelisi sidemeid ning tugevdavad ettevõtlusringkondi kaasava tegevuse kaudu, sealhulgas Aasia-Euroopa kohtumise (ASEM) raames, sidemeid valitsuse ja ettevõtjate vahel.

Selle koostöö eesmärk on parandada eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõimet.

ARTIKKEL 28

Turism

Tunnistades turismi väärtust liidu ja Uus-Meremaa kodanike vastastikuse mõistmise ja hindamise edendamisel ning turismi kasvuga kaasnevat majanduslikku kasu, lepivad lepinguosalised kokku koostöös, mille eesmärk on suurendada liidu ja Uus-Meremaa vahelist turismi mõlemas suunas.

V JAOTIS

KOOSTÖÖ ÕIGUSE, VABADUSE JA TURVALISUSE VALDKONNAS

ARTIKKEL 29

Õigusalane koostöö

1. Lepinguosalised lepivad kokkutsiviil- ja kaubandusajades tehtava koostöö arendamises, eelkõige seoses läbirääkimiste pidamisega õigusalast koostööd tsiviilasjades käsitlevate mitmepoolsete konventsioonide, eriti rahvusvahelise õigusalase koostöö ja kohtuvaidluste ning lastekaitse valdkonnas kehtestatud Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi konventsioonide üle, nende ratifitseerimise ja rakendamiseks.

2. Kriminaalasjades tehtava õiguslane koostöö valdkonnas jätkavad lepinguosalisel koostööl asjakohaste rahvusvaheliste instrumentidega tegelemist vastastikust õigusabi käsitlevate küsimustega.

Vajaduse korral võib see hõlmata asjakohaste ÜRO instrumentide vastuvõtmist ja rakendamist. Kui tarvis, võib see kätkeka ka asjakohaste Euroopa Nõukogu instrumentide rakendamise toetamist ning Uus-Meremaa asjakohaste ametiasutuste ja Eurojusti vahelist koostööd.

ARTIKKEL 30

Õiguskaitselane koostöö

Lepinguosalised lepivad kokku igat liiki õiguskaitseasutuste koostöös ning selles, et aitavad vähendada ja kõrvaldada rahvusvahelisest kuritegevusest ja terrorismist tulenevaid ühiseid ohte. Õiguskaitseasutuste koostöö võib seisneda uurimise käigus vastastikuse abi osutamises, uurimismeetodite jagamises, õiguskaitsetöötajate ühises harimises ja koolitamises ning muus lepinguosaliste ühiselt kindlaks määratavas ühistegevuses ja abis.

ARTIKKEL 31

Võitlus organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooni vastu

1. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma kohustust teha koostööd rahvusvahelise organiseeritud, majandus- ja finantskuritegevuse, korrupsiooni, võltsimise ja ebaseaduslike tehingute ärahoidmisel ja nende vastases võitluses, täites täielikult selles valdkonnas kehtivaid vastastikuseid rahvusvahelisi kohustusi, sealhulgas kohustust teha tulemuslikku koostööd korrupsiooni teel saadud varade ja vahendite sissenõudmiseks.
2. Lepinguosalised toetavad 15. novembril 2000 vastu võetud rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise ÜRO konventsiooni elluviimist.
3. Samuti toetavad lepinguosalised 31. oktoobril 2002 vastu võetud ÜRO korrupsioonivastase konventsiooni elluviimist, võttes arvesse läbipaistvuse ja kodanikuühiskonna osalemise põhimõtet.

ARTIKKEL 32

Võitlus ebaseaduslike uimastite vastu

1. Lepinguosalised teevad oma volituste ja pädevuse piires koostööd, et tagada tasakaalustatud ja lõimitud lähenemisviis uimastiküsimustele.

2. Lepinguosaliselised teevad koostööd, et kaotada uimastikaubandusega tegelevad rahvusvahelised kuritegelikud võrgustikud, muu hulgas vahetades teavet, pakkudes koolitust või jagades parimaid tavasid, sealhulgas spetsiaalseid uurimismeetodeid. Iseäranis tuleb pingutada võitluses kurjategijate seaduslikku majandusse imbumise vastu.

ARTIKKEL 33

Võitlus küberkuritegevuse vastu

1. Lepinguosaliselised tugevdavad koostööd, et hoida ära kõrgtehnoloogiaga seotud kuritegevust, küber- ja elektroonilist kuritegevust ning ebaseadusliku sisu, sealhulgas terroristliku sisu ja laste seksuaalse kuritarvitamisega seotud materjalide levikut internetis ning nende vastu võidelda, vahetades sel eesmärgil teavet ja praktilisi kogemusi kooskõlas oma riigisiseste õigusaktide ja rahvusvaheliste inimõigusi käsitlevate kohustustega.

2. Lepinguosaliselised vahetavad teavet küberkuritegude uurijate hariduse ja koolituse, küberkuritegude uurimise ning digitaalse kohtuekspertiisi kohta.

ARTIKKEL 34

Võitlus rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu

1. Lepinguosaliselised kinnitavad veel kord vajadust teha koostööd, et vältida oma finantssüsteemide kasutamist kuritegelikul viisil, sealhulgas uimastikaubanduse ja korrupsiooni teel saadud tulu pesemiseks, ning võidelda terrorismi rahastamise vastu. Kõnealune koostöö hõlmab ka kuritegelikul teel saadud varade ja vahendite sissenõudmist.

2. Lepinguosalised vahetavad oma vastavate õigusaktide raames asjakohast teavet ja rakendavad asjakohaseid meetmeid, et võidelda rahapesu ja terrorismi rahastamisega, kooskõlas nõuetega, mille on vastu võtnud selles valdkonnas tegutsevad asjaomased rahvusvahelised organid, näiteks rahapesuvastane töökond.

ARTIKKEL 35

Rände- ja varjupaigaküsimused

1. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma tahet teha koostööd ja vahetada arvamusi rände, sealhulgas ebaseadusliku sisserände, inimkaubanduse, varjupaiga, lõimumise, tööjõu liikuvuse ja arengu, viisade, dokumentide turvalisuse, biomeetria ja piirihalduse valdkonnas.

2. Lepinguosalised lepivad kokku koostöös, et ära hoida ja kontrollida ebaseaduslikku sisserännet. Sel eesmärgil:

- a) võtab Uus-Meremaa liikmesriigi nõudmisel ilma lisaformaalsusteta tagasi kõik oma kodanikud, kes viibivad liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult;
- b) võtavad kõik liikmesriigid Uus-Meremaa nõudmisel ilma lisaformaalsusteta tagasi kõik oma kodanikud, kes viibivad Uus-Meremaa territooriumil ebaseaduslikult.

Liikmesriigid ja Uus-Meremaa annavad kooskõlas oma rahvusvaheliste kohustustega, sealhulgas 7. detsembril 1944 alla kirjutatud rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni kohaste kohustustega, oma kodanikele selleks asjakohased isikut tõendavad dokumendid.

3. Lepinguosalised uurivad emma-kumma lepinguosalise taotluse korral võimalust sõlmida Uus-Meremaa ja liidu vahel käesoleva lepingu artikli 52 lõike 1 kohaselt tagasivõtuleping. Nimetatud leping hõlmab asjakohast korda kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute jaoks.

ARTIKKEL 36

Konsulaarkaitse

1. Uus-Meremaa on nõus, et ükskõik millise Uus-Meremaal esindatud liikmesriigi diplomaatiline või konsulaarasutus võib pakkuda Uus-Meremaal konsulaarkaitset teiste liikmesriikide nimel, kellel ei ole Uus-Meremaal kättesaadavat alalist esindust.
2. Liit ja liikmesriigid on nõus, et Uus-Meremaa diplomaatilised ja konsulaarasutused võivad pakkuda liidus konsulaarkaitset kolmanda riigi nimel ja kolmandad riigid võivad pakkuda liidus konsulaarkaitset Uus-Meremaa nimel paikades, kus Uus-Meremaal või asjaomasel kolmandal riigil ei ole kättesaadavat alalist esindust.
3. Lõigete 1 ja 2 eesmärk on loobuda mis tahes teavitamise või nõusoleku saamise nõudest, mida võidakse muidu kohaldada.
4. Lepinguosalised lepivad kokku, et hõlbustavad konsulaarküsimusi käsitlevat dialoogi oma vastavate pädevate asutuste vahel.

ARTIKKEL 37

Isikuandmete kaitse

1. Lepinguosalised lepivad kokku, et teevad koostööd eesmärgiga edendada oma suhteid, järgides Euroopa Komisjoni otsust isikuandmete piisava kaitse kohta Uus-Meremaal, ning tagada kõrgetasemeline isikuandmete kaitse kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste instrumentide ja nõuetega, sealhulgas Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (edaspidi „OECD“) suunistega isikuandmete kaitse ja piiriülese edastamise kohta.
2. Selline koostöö võib muu hulgas hõlmata teabe ja eksperditeadmiste vahetamist. Samuti võib see hõlmata lepinguosaliste reguleerivate asutuste koostööd sellistes ühendustes nagu OECD töörihm, mis tegeleb turvalisuse ja eraelu puutumatuses digitaalmajanduses, ning koostööplatvormiga Global Privacy Enforcement Network.

VI JAOTIS

KOOSTÖÖ TEADUSUURINGUTE, INNOVATSIOONI JA INFOÜHISKONNA VALDKONNAS

ARTIKKEL 38

Teadusuuringud ja innovatsioon

1. Lepinguosalised lepivad kokku, et tugevdavad oma koostööd teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas.

2. Lepinguosalised julgustavad, arendavad ja hõlbustavad koostööd, mida tehakse teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas rahumeelsetel eesmärkidel, toetades või täiendades 16. juulil 2008 Brüsselis alla kirjutatud Euroopa Ühenduse ja Uus-Meremaa valitsuse vahelist teadus- ja tehnikaalase koostöö lepingut.

ARTIKKEL 39

Infoühiskond

1. Tunnistades, et info- ja kommunikatsioonitehnoloogia on tänapäeva elus kesksel kohal ning see on majandusliku ja sotsiaalse arengu jaoks elulise tähtsusega, lepivad lepinguosalised kokku, et vahetavad arvamusi kõnealuse valdkonna poliitika kohta.
2. Selles valdkonnas toimuva koostöö raames võidakse muu hulgas:
  - a) vahetada arvamusi infoühiskonna eri tahkude, eelkõige kiirele lairibaühendusele ülemineku, elektroonilise side valdkonna poliitika ja regulatsiooni kohta, sealhulgas universaalsete teenuste, litsentsimise ja üldlubade väljastamise, eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse, e-valitsuse ja avatud valitsuse, interneti turvalisuse ning reguleerivate asutuste sõltumatuse ja tõhususe küsimustes;
  - b) siduda omavahel teadusuuringute võrgustikud ning andmetöötluste ja teadusandmete taristud ja teenused ning edendada nende koostalitlusvõimet, sealhulgas piirkondlikul tasandil;

- c) standardida, sertifitseerida ja levitada uut info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat;
- d) käsitleda info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning info- ja kommunikatsiooniteenuste turvalisuse ja privaatsusega seotud küsimusi ja tahke, sealhulgas veebiturvalisuse edendamist ning võitlust infotehnoloogia ja igat liiki elektroonilise meedia kuritarvitamise vastu, ning jagada teavet, ning
- e) vahetada arvamusi meetmete kohta, mille abil lahendada mobiilside rahvusvaheliste rändlustasude probleem.

VII JAOTIS

KOOSTÖÖ HARIDUSE, KULTUURI JA INIMESTEVAHELISTE SIDEMETE VALDKONNAS

ARTIKKEL 40

Haridus ja koolitus

1. Lepinguosalised tunnistavad hariduse ja koolituse olulist panust kvaliteetsete töökohtade loomisse ja jätkusuutliku kasvu tekitamisse teadmistepõhise majandusega riikides, eeskätt nende kodanike arendamise kaudu, kes on lisaks valmisolekule osaleda teadlikult ja tulemuslikult demokraatlikus elus võimelised lahendama probleeme ja kasutama 21. sajandi üleilmselt seotud maailmas leiduvad võimalusi. Seetõttu tunnistavad lepinguosalised, et nende ühistes huvides on teha hariduse ja koolituse valdkonnas koostööd.

2. Kooskõlas oma vastastikuste huvide ja hariduspoliitika eesmärkidega kohustuvad lepinguosaliselt toetama asjakohast koostööd hariduse ja koolituse valdkonnas. See koostöö hõlmab kõiki haridussektoreid ja võib kätkeada:
- a) koostööd üksikisikute õpirände valdkonnas üliõpilaste, teadlaste, kõrgkoolide õppejõudude ja haldustöötajate ning õpetajate vahetuse edendamise ja hõlbustamise kaudu;
  - b) liidu ja Uus-Meremaa haridus- ja koolitusasutuste ühiseid koostööprojekte, et edendada õppekava arendamist, ühiseid õppeprogramme ja kraade ning töötajate ja üliõpilaste vahetust;
  - c) koostööd, sidemeid ja partnerlust institutsioonide vahel, et tugevdada teadmiste kolmnurga hariduselementi ning edendada kogemuste ja oskusteabe vahetamist, ning
  - d) poliitikareformi toetamist õpingute, konverentside, seminaride, tööruhmade, võrdlemise ning teabe ja heade tavade vahetamise kaudu, pidades silmas eeskätt Bologna ja Kopenhaageni protsessi ning kasutusele võetud vahendeid ja kehtestatud põhimõtteid, mis aitavad suurendada läbipaistvust ja innovatsiooni hariduses.

ARTIKKEL 41

Kultuuri-, audiovisuaal- ja meediakoostöö

1. Lepinguosaliselt lepivad kokku, et tihendavad koostööd kultuuri- ja loomesektorites eesmärgiga parandada muu hulgas vastastikust mõistmist ja teadmisi üksteise kultuurist.

2. Lepinguosalisel püüavad võtta asjakohaseid meetmeid, et edendada eri kultuurivaldkondades kultuurivahetust ning viia olemasolevaid koostöövahendeid ja -raamistikke kasutades ellu ühised algatused.
3. Lepinguosalisel püüavad edendada kultuuritöötajate ning kunstiteoste ja muude kultuuriteoste liikuvust Uus-Meremaa ning liidu ja selle liikmesriikide vahel.
4. Lepinguosalisel lepivad kokku, et uurivad poliitilise dialoogi käigus viise, kuidas saaks väljaspool päritoluriike hoitavad kultuuriteosed teha ligipääsetavaks kogukondade jaoks, kust need teosed pärit on.
5. Lepinguosalisel soodustavad mõlema lepinguosalise kodanikuühiskonna organisatsioonide ja üksikisikute kultuuridevahelist dialoogi.
6. Lepinguosalisel lepivad kokku, et teevad eelkõige poliitilise dialoogi kaudu koostööd asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel, eeskätt ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsioonis (UNESCO), et püüelda ühiste eesmärkide poole ja edendada kultuurilist mitmekesisust, sealhulgas UNESCO kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse ja kaitse edendamise konventsiooni rakendamise kaudu.
7. Lepinguosalisel soodustavad, toetavad ja hõlbustavad vahetusi, koostööd ja dialoogi oma audiovisuaal- ja meediasektori asutuste ja töötajate vahel.

ARTIKKEL 42

Inimestevahelised sidemed

Tunnistades inimestevaheliste sidemete väärtust ning nende tähtsust liidu ja Uus-Meremaa vastastikuse mõistmise parandamises, lepivad lepinguosalisel kokku selliste sidemete soodustamises, edendamises ja tihendamises. Niisuguste sidemete hulka võib kuuluda ametnike vahetus ja kraadiõppurite lühiajaline praktika.

VIII JAOTIS

KOOSTÖÖ SÄÄSTVA ARENGU, ENERGIA JA TRANSPORDI VALDKONNAS

ARTIKKEL 43

Keskkond ja loodusvarad

1. Lepinguosalised lepivad kokku, et nad teevad koostööd keskkonnaküsimustes, sealhulgas loodusvarade säästvas majandamises. Sellise koostöö eesmärk on edendada keskkonnakaitset ja lõimida keskkonnaalased kaalutlused asjakohastes koostöövaldkondadesse, sealhulgas rahvusvahelisel ja piirkondlikul tasandil.

2. Lepinguosalisel lepivad kokku, et koostöö võib toimuda dialoogi, õpikodade, seminaride, konverentside, koostööprogrammide ja -projektide ning teabe, näiteks parimate tavade jagamise ning ekspertide vahetamise vormis, sealhulgas rahvusvahelisel või mitmepoolsel tasandil. Koostööteemad ja -eesmärgid määratakse emma-kumma lepinguosalise taotluse korral ühiselt kindlaks.

ARTIKKEL 44

Tervise parandamine ja kaitse ning tervishoiu korraldamine

1. Lepinguosalisel lepivad kokku, et edendavad koostööd tervishoiu valdkonnas, sealhulgas üleilmastumise ja demograafiliste muutuste kontekstis. Tehakse jõupingutusi, et tõhustada koostööd ning teabe ja kogemuste jagamist järgmistes valdkondades:
  - a) tervisekaitse;
  - b) nakkushaiguste (nagu gripp ja ägedad haiguspuhangud) seire ning muu rahvusvaheliste tervise-eeskirjade (2005) kohaldamisalasse kuuluv tegevus, sealhulgas meetmed, mis tagavad valmisoleku suurteks piiriülesteks ohtudeks, eelkõige valmisoleku planeerimine ja riskihindamine;
  - c) koostöö nõuete ja vastavushindamise valdkonnas, et hallata reguleerimistööd ja toodetest (sh ravimid ja meditsiiniseadmed) tulenevaid riske;

- d) Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsiooni rakendamise seotud küsimused ning
  - e) tervishoiutöötajate rahvusvahelist värbamist käsitlevate WHO üldiste tegevusjuhiste rakendamise seotud küsimused.
2. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma kohustust austada, edendada ja vastavalt vajadusele tõhusalt rakendada rahvusvaheliselt tunnustatud tervishoiutavasid ja -nõudeid.
3. Koostöövormide hulka võivad kuuluda vastastikku kokkulepitud eriprogrammid ja -projektid, samuti kahe- või mitmepoolsel tasandil dialoog, koostöö ja algatused ühist huvi pakkuvates küsimustes.

ARTIKKEL 45

Kliimamuutused

1. Lepinguosalised tunnistavad, et kliimamuutused on üleilmne ja pakiline probleem, mis nõuab ühist tegutsemist kooskõlas üldise eesmärgiga hoida maailma keskmise temperatuuri tõus võrreldes tööstusajastu eelse tasemega alla kahe kraadi Celsiuse järgi. Lepinguosalised lepivad oma pädevuse piires ja ilma teistel foorumitel toimuvaid arutelusid piiramata kokku koostöös ühist huvi pakkuvates küsimustes, mille hulka kuuluvad:
- a) üleminek vähese kasvuhoonegaaside heitega majandusele asjaomase riigi tingimustele kohandatud leevendamistrateegiatega ja -meetmetega, sealhulgas keskkonnasäästliku majanduskasvu strateegiatega rakendamise kaudu;

- b) turupõhiste mehhanismide, eeskätt heitkogustega kauplemise kavade väljatöötamine, rakendamine ja kasutamine;
- c) avaliku ja erasektori rahastamisvahendid kliimameetmete jaoks;
- d) vähese kasvuhoonegaaside heitega tehnoloogia uurimine, väljatöötamine ja kasutuselevõtt ning
- e) kasvuhoonegaaside seire ja nende mõju analüüsimine, sealhulgas vastavalt vajadusele kohanemisstrateegiate väljatöötamine ja rakendamine.

2. Mõlemad lepinguosalisel on nõus jätkama koostööd selle valdkonna rahvusvahelise arengu nimel ja eelkõige liikumisel ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni kohaselt vastu võetava uue, 2020. aasta järgse rahvusvahelise lepingu poole, samuti uute koostööalgatuste raames, mis aitavad kaotada lõhe 2020. aastale eelnevate leevendamispüüdluste ja vajaliku heitkoguste vähendamise taseme vahel.

ARTIKKEL 46

Katastroofiohu juhtimine ja kodanikukaitse

Lepinguosalised tunnistavad vajadust tulla toime nii kohalikul kui ka maailma tasandil looduslikest ja inimtegevusest tingitud katastroofidest tulenevate ohtudega. Lepinguosalised kinnitavad oma ühist kohustust tõhustada ennetus-, leevendus-, valmisoleku-, reageerimis- ja taastamismeetmeid, et suurendada oma ühiskonna ja taristu vastupanuvõimet, ning teha vastavalt vajadusele kahepoolsel ja mitmepoolsel poliitilisel tasandil koostööd, et parandada üleilmselt katastroofiohu juhtimise tulemusi.

ARTIKKEL 47

Energia

Lepinguosalised tunnistavad energiasektori olulisust ja hästi toimiva energiaturu tähtsat rolli.

Lepinguosalised kinnitavad energia tähtsust säästva arengu ja majanduskasvu seisukohast ning selle mõju rahvusvaheliselt kokku lepitud arengueesmärkide saavutamisele, samuti koostöö tähendust üleilmsete keskkonnaprobleemide, eelkõige kliimamuutuste käsitlemisel. Lepinguosalised püüavad edendada oma pädevuse piires koostööd selles valdkonnas eesmärgiga:

- a) töötada välja energiajulgeoleku suurendamise strateegiad;
- b) edendada üleilmset energiakaubandust ja energiaalaseid investeeringuid;
- c) parandada konkurentsivõimet;
- d) parandada üleilmsete energiaturgude toimimist;
- e) vahetada olemasolevate mitmepoolsete energiafoorumite vahendusel teavet ja poliitikaga seotud kogemusi;
- f) edendada taastuvate energiaallikate kasutamist ning keskkonnahoidliku, mitmekesise ja säästva energiatehnoloogia, sealhulgas taastuva ja vähesaastava energiatehnoloogia väljaarendamist ja kasutuselevõttu;
- g) saavutada koostöös tootjate ja tarbijatega energia ratsionaalne kasutamine, edendades energiatõhusust energiatootmises, -transportimises, -jaotuses ja lõppkasutuses;

- h) täita oma rahvusvahelist kohustust kärpida keskmise tähtaja jooksul fossiilkütuste puhul makstavaid ebatõhusaid toetusi, mis soosivad raiskamist, ja neist järk-järgult loobuda, ning
- i) jagada parimaid tavasid energiaallikate kasutamise ja energiatootmise valdkonnas.

ARTIKKEL 48

Transport

1. Lepinguosalised teevad koostööd kõikides transpordipoliitika asjakohastes valdkondades, sealhulgas lõimitud transpordipoliitikas, et parandada kaupade ja reisijate liikumist, suurendada meresõidu- ja lennuohutust ning -turvalisust, edendada keskkonnakaitset ja tõhustada oma transpordisüsteeme.
2. Selles valdkonnas on lepinguosaliste koostöö ja dialoogi eesmärk:
  - a) edendada teabevahetust oma strateegiate ja tavade kohta;
  - b) tugevdada liidu ja Uus-Meremaa vahelisi lennundussuhteid, et:
    - i) tõhustada turulepääsu, investeerimisvõimalusi ning lennuettevõtjaid puudutavate omandi- ja kontrolliklauslite liberaliseerimist lennuteenuseid käsitlevates lepingutes kooskõlas riigisisese poliitikaga;

- ii) laiendada ja süvendada õigusloomega seotud koostööd lennuohutuse ja -turvalisuse ning lennutranspordisektori majandusliku reguleerimise valdkonnas ning
- iii) aidata kaasa õigusnormide lähendamisele ja ettevõtlust takistavate tõkete kõrvaldamisele ning koostööle lennuliikluse korraldamise valdkonnas;
- c) edendada eesmärki saavutada kaubandusalustel ausa konkurentsi põhiselt piiranguteta juurdepääs rahvusvahelisele mereveoturule ja -kaubandusele ning
- d) edendada maismaad mööda liikuvate mootorsõidukite juhtide juhilubade vastastikust tunnustamist.

ARTIKKEL 49

Põllumajandus, maaelu areng ja metsandus

1. Lepinguosalised lepivad kokku, et soodustavad koostööd ja dialoogi põllumajanduse, maaelu arengu ja metsanduse valdkonnas.
2. Valdkondade hulka, kus võiks kaaluda ühistegevust, kuuluvad muu hulgas põllumajanduspoliitika, maaelu arengu poliitika, maaharimisega seotud sektorite ülesehitus ja geograafilised tähised.
3. Lepinguosalised lepivad kokku, et teevad riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil koostööd metsa säästval majandamisel ning sellega seotud strateegiate ja õigusaktide vallas, mille hulka kuuluvad ebaseadusliku raide ja sellega seotud kaubanduse vastu võitlemise meetmed ning metsa hea majandamise edendamine.

ARTIKKEL 50

Kalandus ja merendus

1. Lepinguosalised tõhustavad dialoogi ja koostööd kalanduse ja merenduse valdkonna ühist huvi pakkuvates küsimustes. Lepinguosalised seavad sihiks edendada mere bioloogiliste ressursside pikaajalist kaitsmist ja säästvat majandamist, ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi ennetamist ja selle vastu võitlemist ning ökosüsteemipõhise lähenemise rakendamist ressursside majandamisel.
2. Lepinguosalised võivad teha mere bioloogiliste ressursside kaitsmise valdkonnas koostööd ja vahetada teavet piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonide ning mitmepoolsete foorumite kaudu (ÜRO, ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon). Lepinguosalised teevad koostööd eeskätt eesmärgiga:
  - a) tagada Vaikse ookeani lääne- ja keskosa kalanduskomisjoni tõhusa haldustegevuse kaudu ning parimatele kättesaadavatele teadusandmetele tuginedes kõikide pika rändega kalavarude pikaajaline kaitse ja säästev kasutamine Vaikse ookeani lääne- ja keskosas, tunnustades sealhulgas kooskõlas asjakohaste ÜRO konventsioonide ja muude rahvusvaheliste instrumentidega täielikult väikeste arenevate saareriikide ja territooriumide erinõudeid ning tagades läbipaistva otsustusprotsessi;
  - b) tagada Antarktika vete elusressursside kaitse komisjoni pädevusse kuuluvate mere bioloogiliste ressursside kaitse ja mõistlik kasutamine, sealhulgas võitlemine ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vastu piirkonnas, kus kohaldatakse Antarktika vete elusressursside kaitse konventsiooni;

- c) tagada Vaikse ookeani lõunaosa piirkondliku kalandusorganisatsiooni pädevusse kuuluvate kalavarude puhul tõhusate kaitse- ja majandamismeetmete vastuvõtmine ja rakendamine ning
  - d) hõlbustada ühinemist piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonidega, kus üks lepinguosaline on liige ja teine asjaomase organisatsiooniga ühinev lepinguosaline.
3. Lepinguosalisel teevad koostööd, et edendada rahvusvahelisel tasandil terviklikku lähenemisviisi merenduskesimustele.
4. Lepinguosalisel peavad iga kahe aasta tagant kõrgemate ametnike tasandil korrapäraselt dialoogi, et tõhustada mõttevahetust ja koostööd ning vahetada kalandus- ja merendusajades teavet ja kogemusi.

ARTIKKEL 51

Tööhõive- ja sotsiaalküsimused

1. Lepinguosalisel lepivad kokku koostöö edendamises tööhõive- ja sotsiaalküsimuste valdkonnas, sealhulgas üleilmastumise ja demograafiliste muutuste sotsiaalse mõõtmekontekstis. Tehakse jõupingutusi, et tõhustada koostööd ning teabe ja kogemuste vahetamist tööhõive- ja tööjõuküsimustes. Koostöövaldkondade hulka võivad kuuluda tööhõivepoliitika, tööõigus, sooküsimused, tööalane diskrimineerimiskeeld, sotsiaalne kaasatus, sotsiaalkindlustus- ja sotsiaalkaitsepoliitika, töösuhted, sotsiaaldialoog, elukestvate oskuste arendamine, noorte tööhõive, tervishoid ja tööohutus, ettevõtja sotsiaalne vastutus ja inimväärne töö.

2. Lepinguosalised kinnitavad veel kord vajadust toetada üleilmastumist, millest on kasu kõigile, ning edendada täielikku ja tootlikku tööhõivet ja inimväärset tööd, mis on säästva arengu ja vaesuse vähendamise oluline eeltingimus. Sellega seoses tulevad lepinguosalised meelde Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) deklaratsiooni sotsiaalse õigluse kohta õiglase globaliseerumise eesmärgil.
3. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma kohustust austada, edendada ja tõhusalt rakendada rahvusvaheliselt tunnustatud tööpõhimõtteid ja -õigusi, mis on sätestatud eelkõige ILO tööalaste põhiõiguste ja aluspõhimõtete deklaratsioonis.
4. Koostöövormide hulka võivad kuuluda ühiselt kindlaks määratud eriprogrammid ja -projektid, samuti kahe- või mitmepoolsel tasandil dialoog, koostöö ja algatused ühist huvi pakkuvates küsimustes.

IX JAOTIS

INSTITUTSIOONILINE RAAMISTIK

ARTIKKEL 52

Muud lepingud või kokkulepped

1. Lepinguosalised võivad käesolevat lepingut täiendada, sõlmides erilepinguid või -kokkuleppeid käesoleva lepingu kohaldamisalasse kuuluvates koostöövaldkondades. Sellised pärast käesoleva lepingu allakirjutamist sõlmitavad erilepingud ja -kokkulepped on käesoleva lepinguga reguleeritud üldiste kahepoolsete suhete lahutamatu osa ja kuuluvad ühisesse institutsioonilisse raamistikku. Lepinguosaliste vahelised olemasolevad lepingud ja kokkulepped ei moodusta ühise institutsioonilise raamistiku osa.

2. Ükski käesoleva lepingu säte ei mõjuta ega piira lepinguosaliste vahel sõlmitud muude lepingute, seahulgas lõikes 1 nimetatud lepingute tõlgendamist või kohaldamist. Eelkõige ei asenda ega mõjuta käesoleva lepingu sätteid mingil viisil lepinguosaliste vahel sõlmitud muude lepingutega seotud vaidluste lahendamist või lepingute lõpetamist käsitlevaid sätteid.

ARTIKKEL 53

Ühiskomitee

1. Lepinguosalised moodustavad ühiskomitee, mis koosneb lepinguosaliste esindajatest.
2. Ühiskomitees peetakse konsultatsioone, et hõlbustada käesoleva lepingu rakendamist, edendada selle üldeesmärkide saavutamist ning säilitada liidu ja Uus-Meremaa suhete üldine sidusus.
3. Ühiskomitee ülesanne on:
  - a) toetada käesoleva lepingu tõhusat täitmist;
  - b) jälgida lepinguosaliste ulatuslike suhete arengut;
  - c) taotleda vajaduse korral teavet komiteedelt või muudelt organitelt, mis on loodud artikli 52 lõike 1 kohaselt muude ühise institutsioonilise raamistiku osa moodustavate erilepingute alusel, ja vaadata läbi nende esitatud aruanded;

- d) vahetada arvamusi ja esitada soovitusi mis tahes ühist huvi pakkuvast küsimuses, sealhulgas tulevaste meetmete ja nende rakendamiseks olemas olevate ressursside kohta;
- e) seada prioriteetid, pidades silmas käesoleva lepingu eesmärki;
- f) otsida asjakohaseid meetodeid käesoleva lepinguga hõlmatud valdkondades tekkida võivate probleemide ennetamiseks;
- g) püüda lahendada käesoleva lepingu kohaldamisel või tõlgendamisel tekkivaid vaidlusi;
- h) analüüsida teavet, mille lepinguosaline on esitanud vastavalt artiklile 54, ning
- i) vajaduse korral esitada soovitusi ja võtta vastu otsuseid käesoleva lepingu konkreetsete tahkude elluviimiseks.

4. Ühiskomitee tegutseb konsensusel alusel. Ühiskomitee võtab vastu oma töökorra. Ühiskomitee võib moodustada konkreetsete küsimustega tegelevaid allkomiteesid ja töörühmi.

5. Ühiskomitee koguneb tavaliselt kord aastas vaheldumisi liidus ja Uus-Meremaal, kui lepinguosalistel ei ole otsustanud teisiti. Ühiskomitee erikoosolekuid peetakse emma-kumma lepinguosalistel taotluse korral. Ühiskomiteed juhivad ühiselt mõlema lepinguosalistel esindajad. Ühiskomitee koguneb tavaliselt kõrgemate ametnike tasandil.

ARTIKKEL 54

Rakendamise kord ja vaidluste lahendamine

1. Lepinguosalisel võetakse kõik käesoleva lepingu kohaste kohustuste täitmiseks vajalikud üld- ja erimeetmed.
2. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõigetes 3–8 kirjeldatud menetluse kohaldamist, lahendatakse kõik käesoleva lepingu tõlgendamise või kohaldamisega seotud vaidlused üksnes lepinguosaliste vaheliste konsultatsioonide teel ühiskomitees. Lepinguosalisel esitavad küsimuse põhjalikuks uurimiseks vajaliku asjakohase teabe ühiskomiteele, et lahendada vaidlus.
3. Kinnitades veel kord oma kindlat ja ühist tahet järgida inimõigusi ja tõkestada tuumarelva levikut, lepivad lepinguosalisel kokku, et kui emb-kumb lepinguosaline leiab, et teine lepinguosaline on toime pannud ükskõik millise artikli 2 lõikes 1 või artikli 8 lõikes 1 lepingu olulise osana kirjeldatud kohustuse raske ja märkimisväärse rikkumise, mis seab ohtu rahvusvahelise rahu ja julgeoleku ning nõuab viivitamatut reageerimist, teavitab ta sellest ja asjakohas(t)est meetme(te)st, mida ta kavatses käesoleva lepingu alusel võtta, viivitamata teist lepinguosalist. Rikkumisest teatav lepinguosaline teatab ühiskomiteele vajadusest korraldada selles küsimuses kiireloomulised konsultatsioonid.
4. Peale selle võib lepingu osade eriti raske ja märkimisväärne rikkumine anda alust asjakohaste meetmete võtmisele artikli 52 lõikes 1 nimetatud institutsioonilises raamistikus.

5. Ühiskomitee annab võimaluse pidada dialoogi ja lepinguosalisel teevad kõik endast oleneva, et leida sõbralik lahendus sel ebatõenäolisel juhul, kui peaks tekkima lõikes 3 kirjeldatud olukord. Kui ühiskomitee ei suuda jõuda mõlemale lepinguosalisele vastuvõetava lahenduseni 15 päeva jooksul pärast konsultatsioonide algust ja hiljemalt 30 päeva jooksul pärast lõikes 3 kirjeldatud teavitamise kuupäeva, saadetakse küsimus edasi ministrite tasandil konsultatsioonide pidamiseks, milleks on ette nähtud veel kuni 15 päeva.

6. Kui 15 päeva jooksul pärast konsultatsioonide algust ministrite tasandil ja hiljemalt 45 päeva jooksul pärast teavitamise kuupäeva ei ole mõlemale lepinguosalisele vastuvõetavat lahendust leitud, võib rikkumisest teatanud lepinguosaline otsustada võtta asjakohased meetmed, millest on teavitatud kooskõlas lõikega 3. Liidus eeldaks lepingu peatamine ühehäälsel otsust. Uus-Meremaal teeks peatamise otsuse Uus-Meremaa valitsus kooskõlas oma õigusnormidega.

7. Käesolevas artiklis tähendab mõiste „asjakohased meetmed“ käesoleva lepingu või vajaduse korral mõne muu artikli 52 lõike 1 kohaselt ühise institutsioonilise raamistiku osa moodustava erilepingu osalist või täielikku peatamist või lõpetamist kooskõlas sellise lepingu asjakohaste sätetega. Asjakohaseid meetmeid, mis lepinguosaline võtab käesoleva lepingu osaliseks peatamiseks, kohaldatakse üksnes I–VIII jaotise sätete suhtes. Asjakohaste meetmete valimisel tuleb eelistada selliseid, mis häirivad lepinguosaliste vahelisi suhteid kõige vähem. Kõnealused meetmed, mille suhtes kohaldatakse artikli 52 lõiget 2, peavad olema proportsionaalsed käesoleva lepingu kohaste kohustuste rikkumisega ja kooskõlas rahvusvahelise õigusega.

8. Lepinguosalised jälgivad pidevalt, kuidas areneb olukord, mis on kaasa toonud käesoleva artikli kohased meetmed. Lepinguosaline, kes võtab asjakohaseid meetmeid, lõpetab nende kohaldamise niipea, kui olukord seda võimaldab, ja igal juhul kohe, kui meetmed tinginud asjaolusid enam ei esine.

X JAOTIS

LÕPPSÄTTED

ARTIKKEL 55

Mõisted

Käesolevas lepingus tähistab mõiste „lepinguosalised“ ühelt poolt liitu või selle liikmesriike või liitu ja selle liikmesriike vastavalt nende pädevusele ning teiselt poolt Uus-Meremaad.

ARTIKKEL 56

Teabe avalikustamine

1. Ükski käesoleva lepingu säte ei takista rakendamast riigisiseseid õigusnorme või liidu õigusakte, mis käsitlevad üldsuse juurdepääsu ametlikele dokumentidele.

2. Ühtki käesoleva lepingu sätet ei tõlgendata nii, nagu kohustaks see emba-kumba lepinguosalist esitama teavet, mille avalikustamist peetakse oluliste julgeolekuhuvidega vastuolus olevaks.

ARTIKKEL 57

Muutmine

Käesolevat lepingut võib muuta lepinguosaliste kirjalikul kokkuleppel. Selliste muudatuste jõustumise kuupäeva või kuupäevad võivad lepinguosalisel kokku leppida.

ARTIKKEL 58

Jõustumine, kestus ja teatamine

1. Käesolev leping jõustub kolmekümnendal päeval pärast päeva, mil lepinguosalisel teatasid üksteisele lepingu jõustamiseks vajalike õigusmenetluste lõpuleviimisest.
2. Olenemata lõikest 1 võivad Uus-Meremaa ja liit kohaldada kuni lepingu jõustumiseni ajutiselt käesoleva lepingu ühiselt kindlaks määratud sätteid. Selline ajutine kohaldamine algab kolmekümnendal päeval pärast päeva, mil nii Uus-Meremaa kui ka liit teatasid üksteisele selliseks ajutiseks kohaldamiseks vajalike riigisiseste menetluste lõpuleviimisest.

3. Käesolev leping on tähtajatu. Üks lepinguosaline võib teisele lepinguosalisele kirjalikult teatada oma kavatsusest käesolev leping lõpetada. Lõpetamine jõustub kuus kuud pärast teatamise kuupäeva.

4. Käesoleva artikli kohased teated esitatakse Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaadile ning Uus-Meremaa välis- ja kaubandusministeeriumile.

ARTIKKEL 59

Territoriaalne kohaldatavus

Käesolevat lepingut kohaldatakse ühelt poolt territooriumide suhtes, kus kohaldatakse Euroopa Liidu lepingut ja Euroopa Liidu toimimise lepingut, nimetatud aluslepingutes sätestatud tingimustel, ja teiselt poolt Uus-Meremaa territooriumi, v.a Tokelau suhtes.

ARTIKKEL 60

Autentsed tekstid

Käesolev leping on koostatud kahes eksemplaris bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keeles, kusjuures kõik tekstid on võrdselt autentsed. Kui lepingu eri keeleversioonides esineb lahknevusi, annavad lepinguosalistes küsimuse lahendamiseks ühiskomiteele.